

TIM BOMBERNA

Valse

Roman

Alle mogelijke gelijkenissen met bestaande personen
berusten op louter toeval.

Goden

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Twee studenten onderzoeken
wat er speelt achter de schermen
bij een gloednieuwe AI-datingapp...

Over Valse Goden

‘*Valse Goden* ontleedt met chirurgische precisie hoe sociale media gestalte geven aan onze verlangens, en hoe we onze zelfwaardering steeds vaker dreigen te ontleenen aan algoritmes. Als vader van twee “screenagers” herken ik de spagaat tussen de hang naar digitale (h)erkenning en de betekenisvolle stilte van de offline buitenwereld waarin ik zelf mocht opgroeien. Een boeiend en ontroerend relaas over hoe artificiële intelligentie onze dromen kan koloniseren.’

– Filip Van den Abeele
(auteur van *Technologie twijfelt ook*)

‘Er bestaan zo van die boeken die je meteen teleporteren in het verhaal, alsof je er zelf bij bent. Als je daarvan houdt, heb je hier de jackpot beet. Escapisme van de bovenste plank, dat leest als een trein!’

– Nona Van Braeckel
(StuBru-presentatrice en concert creator)

‘In een stijl die een knipoog is naar Dave Eggers’ *The Circle* schrijft Tim Bomberma over thema’s die ons allen zouden moeten aanbelangen. Geloven we te blind in algoritmes? Lopen we naïef de rattenvangers van Silicon Valley achterna? Wie of wat aanbidden we in een wereld vol kunstmatige intelligentie? Dit boek is een aanrader voor al wie houdt van maatschappijkritiek en op een andere manier naar technologie wil kijken.’

– Thomas Smolders
(techexpert en ondernemer)

Trigger warning: grensoverschrijdend gedrag, misbruik, verstoorde eetpatronen, eetstoornissen, zelfverwonding, zelfdoding.

Voor gedachten rond zelfdoding kan je 24/7 terecht bij 1813 (België) of 113 (Nederland).

Voor hulp en informatie rond eet- en gewichtsproblemen kan je onder meer terecht op de website van Eetexpert (www.eetexpert.be).

Yet the companies had done little or no research on the mental health effects of their products on children and adolescents, and they shared no data with researchers studying the health effects. When faced with growing evidence that their products were harming young people, they mostly engaged in denial, obfuscation, and public relations campaigns. Companies that strive to maximize 'engagement' by using psychological tricks to keep young people clicking were the worst offenders. They hooked children during vulnerable developmental stages, while their brains were rapidly rewiring in response to incoming stimulation. This included social media companies, which inflicted their greatest damage on girls, and video game companies and pornography sites, which sank their hooks deepest into boys.

– Jonathan Haidt, *The Anxious Generation*

Deel 1
Heerschappij

Hoofdstuk 1

Nieuw vel

Hun connectie was niet het resultaat van toeval, maar berekend en becijferd door anonieme algoritmes die schuilgingen achter een ondoorzichtig gordijn – een gordijn dat hij, niet onbelangrijk, mee had helpen ontwerpen. Volledig ongepland, zonder dat ze per se op zoek was naar hem, troffen ze elkaar. Hij rees uit de digitale duisternis als een kant-en-klare oplossing voor alle onzekerheden die zich gedurende haar korte leven gemanifesteerd hadden – de kleine en grote wonden die al jaren aan het etteren waren in de diepste krochten van haar lichaam – en toverde ze weg met een handomdraai die haar hele bestaan zo’n immens krachtige elektrische schok gaf dat ze nu soms nog sidderend, bevend en zwetend wakker werd, denkend aan hoe het ooit zover had kunnen komen.

Wanneer had Pieter haar verteld dat hij bij Inner Circle werkte? Ze probeerde zich het moment voor de geest te halen, de puzzelstukjes samen te leggen. Lucy herinnerde zich nog hoe zijn gezicht er had uitgezien toen hij het haar verteld had, de glimlach en de plooien in zijn wang, maar niet de exacte omstandigheden – was het tussen de glazen wijn, in die bar waar hij zo gek op was, of op de dansvloer, zijn lippen plakkend tegen haar oor? Ze wist het niet meer; het maakte niet uit. Hij had het haar verteld, achteloos, en zij had er op dat moment niet verder over nagedacht. Dat was normaal, vertelde ze zichzelf, een eidelooze mantra dat ze nog zo vaak zou herhalen zonder dat het iets zou veranderen. Het was niks speciaals en ze had het niet kunnen weten, het was normaal dat ze

geprobeerd had om deel uit te maken van hun kliekje, het was normaal om erbij te willen horen, meer geld te willen hebben. Het was normaal, het was normaal.

Als ze in bed lag en het stil genoeg was, dan probeerde ze haar gedachteproces weer voor de geest te halen. Kon ze nu, al die tijd later, beter articuleren wat haar drijfveer was geweest? Glorie, succes, beroemdheid, populariteit, likes, geld; konden alle mensen die ooit naar succes gestreefd hadden een duidelijk onderscheid maken tussen al die zaken, of waren dat allemaal lichte variaties op hetzelfde thema? Als geld haar voornaamste reden was geweest, dan had ze er na drie maandlonen al mee kunnen ophouden. Waarom was ze dan toch zo lang blijven vasthouden – voor glorie, populariteit, beroemdheid? Of was er nog iets dat ze miste?

Waarom was ze zo blind geweest?

*

De nazomer viel over Lisse-stad als een lang uitgebleven belofte die drie eindeloze, snikhete zomermaanden op zich had laten wachten. Seizoenswissels, zoals de meeste transformaties, leken soms eeuwen de tijd te nemen, tot het dan toch allemaal in een oogwenk gebeurde. Knipper, en de wereld die je kende, was weg.

De dagen zelf bleven even tropisch warm als ze de hele zomer waren geweest, maar 's avonds koelde het eindelijk wat af; tot achttien, soms vijftien, graden. Gezinnen die hun kinderen de hele zomer lang hadden moeten verfrissen met een eindeloze stroom aan ijsjes en natte washandjes konden eindelijk even naar adem happen. Studenten die herexamens hadden gemaakt in een staat

van oververhitting en chronisch slaaptekort vlijden neer en vonden eindelijk rust. Zelfs het centrum van de oude stad, een onmiskenbaar hitte-eiland – alles binnen een straal van drie kilometer rond het middelste punt van de 'S' waarmee de Lisse-stroom zich door de stad heen kronkelde – koelde af. De Sephora in de hoofdstraat, waar de loeiharde airconditioning wekenlang een unieke bron van afkoeling had gevormd voor winkelaars, was voor het eerst sinds lang quasi-leeg. De manie van de zomer werd even, heel even, vergeten.

Voor Lucy, die de laatste maanden een paar keer op en af was gereisd om haar nieuwe thuisstad te verkennen, leek het alsof de kabbelende nazomer een spookstad had gemaakt van Lisse. Maar de rust was, tot grote ergernis van de bewoners van Lisse-stad, helaas van korte duur. Eind september vestigde een nieuwe lading studenten van de Rijksuniversiteit Lisse-stad – RUL – zich in het centrum en ontsproot een nieuw soort hysterie, eentje die Lucy grotendeels probeerde te ontwijken. Glasscherven tussen de straatstenen, uitpuilende vuilnisbakken, hordes roekeloze fietsers. Knipper, en de rustige nazomer was weg.

Lucy's sobere kamer aan de oostzijde van de informaticacampus was haar eerste succesvolle ontsnappingspoging uit het thuisfront. Ze had zich jarenlang verankerd gevoeld aan haar gezin thuis, de warmte en de gezelligheid, tot er iets, toen ze zestien was, in haar begon te evolueren: de zin om te ontdekken, om te avonturieren, het begin van zelfstandigheid en volwassenheid, van haar geheel eigen verhaal. Die spontane wens voelde mettertijd zo fundamenteel aan dat haar lichaam het niet meer kon negeren. Haar zenuwen begonnen te branden om te